

قصیدہ وداعیہ

درمخ علی الخباج حکمت بالبحاج علی سعید محمد اکبر آبادی
پرنسپل کالج مدرسہ صدر منتخب شعبہ سنی دیپارٹمنٹ زیمورٹی علی گڑھ جامعہ اسلامیہ

(از: مولانا محمد فیصل مصفا فاروقی استاد مدرسہ عالیہ کلکتہ)

اجاب نے کلکتہ سے خدمت ہوتے وقت ایڈیٹر برہان کے ساتھ اپنی محبت کا اظہار جن نظموں میں کیا تھا ارادہ تھا کہ ان کو برہان میں شائع کر دیا جائے اور اس ارادہ کا اظہار برہان کے نظرات میں بھی کر دیا گیا تھا لیکن بعد میں یہ ارادہ اس لئے بدل گیا کہ اول تو برہان کے صفحات ان کے قلم نہیں ہو سکتے اور پھر یہ نظمیں اس زمانہ میں کلکتہ کے اجلاط میں کھلیا جائز اُٹھانے بھی ہو چکی ہیں لیکن آج ذیل میں مولانا محمد فیصل صاحب کی نظم (قصیدہ اشعار) کی جاتی ہے۔ کیونکہ کسی اخبار میں شائع نہیں ہوئی نظم

خالص نغمی طور پر جس پایہ کی ہے اس کی داد ارباب ذوق ہی دے سکتے ہیں۔ (برہان)

دالی راہ گل و جوش بہاراں داشتن	ہمد تاشا ہائے آں سر و خسر اماں داشتن
بلو آ آگے دریم سینہ بچھو مجمع خنداں داشتن	خندہ دزدیدین بدل گل در گرہیاں داشتن
تایید اور گتہ سراسر اندر و ہل جانان داشتن	در بحر اندیشہ شام غریباں داشتن
کے تو ان دابان بے گل گرفت از دست باد	چند ناموس گلستاں و گلستاں داشتن
صبح او اندر یسان شام مے بخشد نیسا	کے نقاب از شام بر مجمع درخشاں داشتن
بحیر او طلمات آمد وصل او آب حیات	صبح و شام از بخشش ادب حیواں داشتن
را بخشید ہم بخشیدہ او داروئے درد	درد را درماں بود درد و فراواں داشتن
دشتر آمد غامضی پر لاناہاں بوزدا	نے لوانے لبسلاں دہن بتاں داشتن
سال در قطعے لہجہ را ز حیات	موج طوفاں خواستن ہم برج طوفاں داشتن

پیش دریا آبرو دے خود چرا ایزد و صدف
 جو ہر ذاتی رہین منت مشاطہ نیست
 قدر گوہر شاہ داند یا پداند گوہری
 جنت شدہ اماند در نگاہ حق شناس
 آسمان بر فسقِ انجم و دخت آن نوری کلاہ
 بسیکر تو از علی گزافہ جان تو از دیوبند
 زیر دام آوردہ ہند منہائے سمہ خواں
 مر تر از سید با خلاق و صفات ہونماں
 آن توئی کز ہمہ سرتو در بان تو دعالیہ
 پیش گاہت فاضلاں راداد منشور و سند
 ہر کجا باد و صہالت جانفسرا گشتہ بہار
 ہر کجا ذکر جمیلت قلب مضطر اسکوں
 ہر کجا وعظ و خطابت دل درخشاں مے شود
 ہر کجا تحدیث تو انوارِ حکمت جسلوہ گر
 ہر کجا درس معانی و بیباں سبحان نموش
 ہر کجا شعر و ادب ہمدرد لبستاں ذات تو
 بہ تو از کلک تو پیرایہ نشی چہ سرخ
 طاہر فکر ت ز شاخ سدرہ بہتر مے پد
 چوں قضا و قدر ارباب سعادت را نوشت
 رحمت حق بار چہ سرت ہر کجا داری قیام
 گر حودج و قرب حق جوئی ترا باید نعل

قطرہ را چون نظر بر ابر نیل داشتن
 گوہر مے را بجز نتواند درخشاں داشتن
 گوہر مے را کہ مزو در جیب طفلان داشتن
 باغسلامی چہ سلطان ہفت ایوان داشتن
 خواست رضواں انجمن از جوہر ظماں داشتن
 جز تو در کف کے تو اندجام دندان داشتن
 کار زلف نیت صید اہل عرفاں داشتن
 بردن اہماہ تقوی حکم و فرماں داشتن
 دید پائے خویشتن بر فرق کیواں داشتن
 مفتیباں را از پئے تو حکم قرآن داشتن
 ہر کجا سیلِ فراق خانہ ویراں داشتن
 ہر کجا وصف کمال عقل حیراں داشتن
 ہر کجا نفع و کلامت ذوق ایماں داشتن
 ہر کجا تفسیر تو لغات قرآن داشتن
 ہر کجا منطق ارسطو را پیشماں داشتن
 ہر کجا بنیہ است نامت زیب ہنواں داشتن
 نکتہ از لفظ تو سرمایہ کاں داشتن
 مرکب رائے ترا بر عرش جولان داشتن
 نعمت آمد نام پاکت از سیدان داشتن
 ہم بہ توفیق الہی کار آساں داشتن
 خاک راہ مصطفیٰ بر چہرہ انشاں داشتن